

Informare privind bolile transmise prin vectori (căpușe și țânțari) 2026

Bolile transmise de vectori sunt afecțiuni cauzate de agenți patogeni (virusuri, bacterii, paraziți) care sunt transmiși de la un organism gazdă la altul prin intermediul unor organisme, numite vectori.

Vectorii sunt organisme vii, de obicei artropode (cum ar fi țânțarii, muștele, gândacii, căpușele) dar și unele animale (cum ar fi rozătoarele), care pot transmite agenți patogeni infecțioși între oameni sau de la animale la oameni. Mulți dintre vectori sunt insecte hematofage, ingerând microorganisme producătoare de boli în timpul unei mese de sânge de la o gazdă infectată (om sau animal) pe care le transmit ulterior unei gazde noi, după ce agentul patogen s-a replicat. Adesea, odată ce un vector devine infecțios, acesta este capabil să transmită agentul patogen pentru tot restul vieții în timpul fiecărei mușcăături/înțepături ulterioare.

Bolile transmise prin vectori reprezintă peste 17% din totalul bolilor infecțioase la nivel mondial, provocând peste 700000 de decese anual.

Bolile transmise prin vectori includ:

- ⊗ *Bolile transmise de țânțari la om*: infecția cu virusul West Nile, febra Denga, infecția cu virusul Chikungunya și infecția cu virusul Zika;
- ⊗ *Bolile transmise de căpușe*: borrelioza Lyme, encefalita transmisă de căpușe (TBE), febra hemoragică Crimeea-Congo.

Schimbările climatice recente, inclusiv creșterea temperaturilor la nivel mondial, contribuie la crearea unor condiții favorabile vectorilor, ceea ce a condus la o creștere a bolilor transmise de vectori în multe părți ale lumii. Ca și consecință, în perioada 2016 - 2020, supravegherea activă și pasivă a țânțarilor și căpușelor a fost implementată în majoritatea țărilor Uniunii Europene.

Povara bolilor transmise prin vectori este mai mare în zonele tropicale și subtropicale și afectează de obicei populațiile defavorizate, cele mai sărace.

În România sunt supravegheate epidemiologic următoarele boli:

- ⊗ Malaria
- ⊗ Meningita West-Nile
- ⊗ Encefalita de căpușă (TBE)
- ⊗ Febra butonoasă
- ⊗ Boala Lyme

Îmbunătățirea gradului de conștientizare a populației este esențial, astfel încât, oamenii să știe cum să se protejeze pe ei înșiși și comunitățile lor de țânțari, căpușe, insecte, muște și alți vectori.

Accesul la apă și canalizare este un factor foarte important în controlul și eliminarea bolilor. Măsurile de îmbunătățire a stocării apei și îmbunătățirea sistemelor de canalizare contribuie alături de adoptarea comportamentelor preventive la controlul acestor boli la nivel de comunitate.

Măsuri recomandate populației pentru a preveni bolile transmise prin țânțari:

- ⊗ Purtați îmbrăcăminte cu mâneci lungi și pantaloni lungi, dacă ieșiți seara din locuințe sau când mergeți în zone cu vegetație sau pe malul apelor;
- ⊗ Utilizați substanțe repelente pentru țânțari comercializate în farmacii (DEET, icaridin, IR 3535, para-metan-diol), care se aplică pe părțile descoperite ale corpului (în concordanță cu instrucțiunile de pe etichetă);
- ⊗ Împiedicați pătrunderea țânțarilor în casă prin folosirea de plase de protecție la ferestre/uși;
- ⊗ Utilizați substanțe insecticide în locuință/în jurul locuinței;
- ⊗ Utilizați sisteme de aer condiționat în locuință;
- ⊗ Utilizați plase împotriva țânțarilor în jurul paturilor în cazul în care nu sunt disponibile celelalte măsuri menționate anterior sau dacă dormiți în aer liber;
- ⊗ Acoperiți pătuțul sau căruciorul copilului cu plase împotriva țânțarilor.

Înmulțirea țânțarilor poate fi oprită prin:

- ⊗ Evacuarea apei din subsoluri;
- ⊗ Repararea instalațiilor de apă și canalizare din subsoluri și din apropierea locuințelor;
- ⊗ Evitarea aruncării la întâmplare a obiectelor care nu ne mai trebuie și în care apa poate stagna (cutii de conserve, cauciucuri de automobile, jucării etc);
- ⊗ Îndepărtarea gunoaielor menajere în care se pot adăposti țânțarii.
- ⊗ Măsuri recomandate populației pentru a preveni bolile transmise prin căpușe:
- ⊗ Măsuri de protecție personală împotriva infestării cu căpușe
- ⊗ Purtați haine deschise la culoare, cu mâneci lungi și pantaloni lungi introduși în șosete de culoare deschisă și textură mai deasă;
- ⊗ Purtați pantofi sport deschiși la culoare fără orificii sau decupaje (nu este indicat să purtați papuci/sandale în zonele endemice);
- ⊗ Aplicați substanțe repelente (DEET-Dietiltoluamidă) pe pielea ce ar putea veni în contact cu căpușele (mâini, braț-antebraț, etc) și utilizați spray-uri cu repelenți pe bază de permetrin pentru haine (în special pe pantofi, șosete, pantaloni, etc);
- ⊗ Tratați hainele purtate în aer liber, după activități desfășurate în zone cu potențial de infestare cu căpușe, prin spălare și uscarea la aer cald sau fierbinte, timp de cel puțin o oră;
- ⊗ Inspectați corpul cu atenție, deoarece căpușele se pot fixa oriunde fără a provoca disconfort la atașare sau în timpul hrănirii. Înlăturați prompt căpușele în cazul în care sunt găsite pe corp (cu ajutorul unei pensete cu vârful bont prin prinderea cât mai aproape de piele și tragerea în sus, astfel încât capul căpușei să nu rămână în piele);
- ⊗ După înlăturarea căpușelor dezinfecțați pielea cu alcool (70%) și aplicați un unguent cu antibiotic cu spectru larg.

Împiedicarea înmulțirii căpușelor se poate realiza prin:

1. managementul habitatelor favorabile căpușelor - în zonele rezidențiale în care s-a constatat o infestare semnificativă cu ixodide trebuie luate următoarele măsuri:

- ⊗ reduceți vegetația înaltă (ierburi, tufișuri) ;
- ⊗ înlăturați frunzele moarte și crengile căzute; distrugeți-le prin ardere;
- ⊗ înlăturați vegetația din vecinătatea sau de pe pereții caselor ;
- ⊗ acoperiți găurile/crăpăturile din pereții caselor ;

2. managementul animalelor gazdă

- ⊗ descurajați prezența rozătoarelor (depozitați corect gunoiul menajer, depozitați corect proviziile – inclusiv grâne, fân, etc., folosiți capcane, momeli otrăvite, etc) ;
- ⊗ descurajați prezența unor animale sălbatice (câprioare, arici, porci mistreți, urși, etc.) în apropierea casei ;
- ⊗ aplicați tratamente cu acaricide adecvate asupra animalelor de companie (câini, pisici, etc) și asupra celor domestice (oi, capre, vaci, cai și păsări de curte).

3. managementul aplicării de acaricide sau prin controlul chimic (cu acaricide) a populațiilor de căpușe

- ⊗ aplicarea prin pulverizare de formule recomandate de acaricide pe zone restrânse și în microfocare; nu se fac aplicări masive prin pulverizare / stropire din avion sau mașină;
- ⊗ alegerea în funcție de situație, de la caz la caz, a acaricidului și a concentrațiilor celor mai potrivite;

Atenție - aplicarea acaricidelor trebuie efectuată de către personal calificat și atestat în acest sens.

Multe dintre bolile transmise prin vectori pot fi prevenite prin măsuri de autoprotecție și prin mobilizarea comunității. Un element esențial în reducerea poverii bolilor transmise prin vectori este schimbarea comportamentală, Organizația Mondială a Sănătății colaborând strâns cu partenerii din toate țările pentru a oferi educație și pentru a îmbunătăți gradul de conștientizare a publicului.

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a dezvoltat Răspunsul global pentru controlul vectorilor în perioada 2017–2030 (RGCV), oferind astfel o nouă strategie de consolidare a controlului vectorilor la nivel mondial, printr-o capacitate sporită, o supraveghere îmbunătățită, o mai bună coordonare și o acțiune integrată între sectoare și boli.

În mod specific, OMS se implică în lupta împotriva bolilor transmise de vectori prin:

- ⊗ furnizarea de recomandări bazate pe dovezi pentru controlul vectorilor și protejarea oamenilor împotriva infecțiilor;
- ⊗ oferirea de sprijin tehnic țărilor, astfel încât acestea să poată gestiona eficient cazurile și focarele;
- ⊗ sprijinirea țărilor pentru a-și îmbunătăți sistemele de raportare și a evalua adevărata povară a bolii;
- ⊗ furnizarea de instruire (consolidarea capacităților) privind managementul clinic, diagnosticul și controlul vectorial cu sprijinul centrelor sale de colaborare;

- ⌘ *sprijinirea dezvoltării și evaluării de noi instrumente, tehnologii și abordări pentru bolile transmise prin vectori, inclusiv tehnologiile de control al vectorilor și*
- ⌘ *managementul bolilor.*

*DIRECTOR EXECUTIV,
Ec. Daniela-Marinela ODEH*